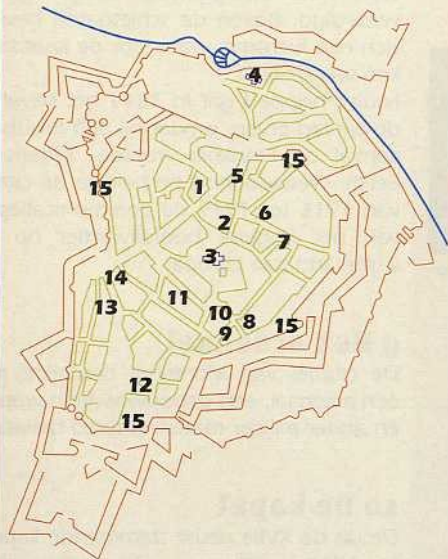

Een bezoek waard :

1. Hôtel Acary de la Rivière
2. Chapelle Saint-Nicolas de l'Hôtel-Dieu
3. Abbatale Saint-Saulve

Bezienswaardigheden :

4. Ville basse et église Saint-Josse-au-Val
5. Cavée Saint-Firmin
6. Chapelle Sainte-Austreberthe
7. Eglise Saint-Wulphy
8. Ancien orphelinat
9. Rues du Clape-en-Haut et du Clape-en-Bas
10. Hôtel Saint-Walloy
11. Hôtel de Longvilliers
12. Théâtre
13. Maisons à pans de bois
14. Ancien relais de diligences
15. Tour des remparts

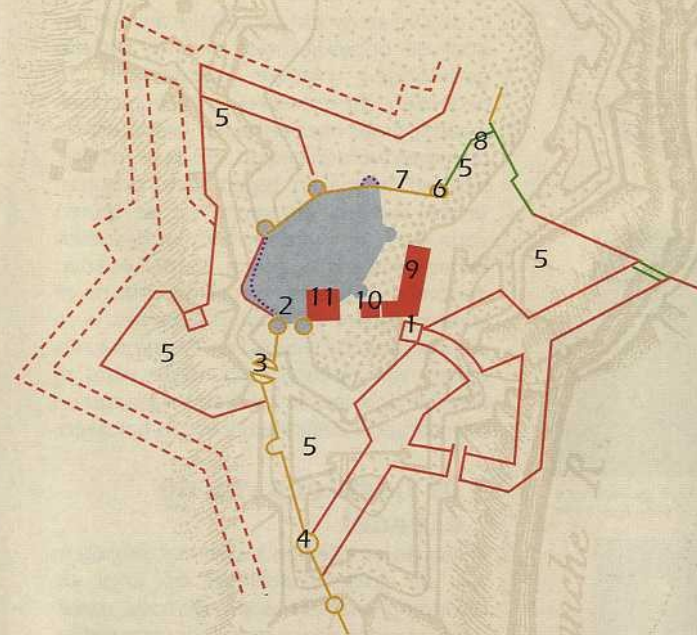
Montreuil-sur-Mer De citadel

13e - 19e E

Gids

Plan Van de Citadel

Legende

- 1 - Poort
 - 2 - Kasteel van Philippe Auguste
 - 3 - Toren van de koningin Berthe
 - 4 - E-toren
 - 5 - Bastions
 - 6 - Witte toren
 - 7 - Weergang
 - 8 - kazematten
 - 9 - Arsenaal
 - 10 - kapel
 - 11 - kruitmagazijn
- 13e - 15e E
..... 13e - 15e E verdwenen
— 16e - 17e E metselwerk
- - - 16e - 17e E aarden wallen
— 18e - 19e E

Wachthuis

De poort voor 1894

De citadel van Montreuil-sur-Mer

De citadel van Montreuil-sur-Mer rijst 50 meter boven het dal van de rivier de Canche uit. Zij wordt op natuurlijke wijze beschermd door de moerassen in het noorden en de droge valleien van La Madeleine-sous-Montreuil in het westen. De citadel, waarvan de bouw werd begonnen in 1567, is een complex verdedigingswerk dat zeven maal is gewijzigd. Het kwam in de plaats van een koninklijk kasteel uit de XIIIe eeuw, waarvan onderdelen bewaard zijn gebleven. Gebouwd in aansluiting op de stadswallen, bezit zij twee afzonderlijke verdedigingszijden. De ene is gericht naar de stad en de andere is gericht naar de omgeving. Tot aan het eind van de XIXe eeuw is de citadel steeds na verschillende veroveringen aangepast. In 1929 werd zij gedemilitariseerd. Dit is drie jaar na haar aanwijzing als Historisch Monument.

1 De poort

De hoofdingang van de citadel bevindt zich in de richting van de stad. De bouwers hebben de nodige hindernissen aangebracht voor dit kwetsbare punt. De poort werd eerst geflankeerd door twee halve bolwerken. Vauban, de Franse meesterfortenbouwer, completeerde dit systeem met een halve maan. Dit is een vooruitgeschoven driekantig bouwwerk, dat de muren tussen de bolwerken beschermt. De poort zelf bestond uit twee verschillende doorgangen. Een wagenpoort en een uitvalspoort, welke laatste nu dichtgemetseld is. Een erfenis uit de Middeleeuwen. De toegang tot de citadel werd verdedigd door middel van een ophaalbrug met hefarmen en kettingen. Deze brug werd in 1894 vervangen door een dijklichaam. De gleuven waarin de hefarmen van de brug zich bewogen, zijn aan de buitenzijde nog te zien. Aan de binnenzijde van de poort vertonen het gewelf en de muren nog sporen van de verticale sleuven van het valhek. In de XVIIIe eeuw werd het geheel gecompleteerd met een wachthuis.

2 Het kasteel van Philippe Auguste

Bij de troonsbestijging van Hugues Capet in 987 trad de stad toe tot het koninklijk kasteel domein en werd er een koninklijk kasteel gebouwd. Dit kasteel wordt met zekerheid genoemd in stukken uit 1042. Tot 1204 blijft Montreuil het enige koninklijke bezit in Noord-Frankrijk. Deze strategische positie maakt van de stad snel het middelpunt van een conflict tussen de Capetingers en de Engelse dynastie van de Plantagenets, dat een verbond heeft met de graven van Vlaanderen, Boulogne en Ponthieu. Deze bedreiging bracht Philippe Auguste (1165-1223) ertoe een nieuw koninklijk kasteel te bouwen, dat later onderdeel werd van de citadel van 1567. Twee massieve torens flankerden de spitse toegangspoort ervan. Dit veelhoekige kasteel, dat leek op dat van Boulogne-sur-Mer uit dezelfde periode, is van de stadswallen gescheiden door een gracht. Ieder hoekpunt was verstrekt met een vooruitspringende ronde toren, met daarin op meerdere niveaus schietgaten rondom. In het begin waren deze torens van zandsteen gebouwd. Maar de defensieve ontwikkelingen van de XVIe eeuw maakten de herbouw van de torens in baksteen noodzakelijk.

3 De toren van koningin Berthe

Deze toren, die was voorzien van een aantal verdedigingsystemen, heeft lang gediend als toegangspoort tot de stad Montreuil-sur-Mer. Men noemde hem "de poort van het kasteel" wegens de nabijheid van het kasteel van Philippe Auguste. Hij werd gebouwd in het midden van de XIVe eeuw. Zijn omvang en de dikte van zijn muren zijn het antwoord van de architecten op de ontwikkeling van de aanvalsmiddelen en in het bijzonder op de komst van het kanon. Ten tijde van de bouw van de citadel gaf deze poort direct toegang tot het binnenplein. Omdat dit gevaarlijk werd geacht, is de poort in 1599 dichtgemetseld. De toren bewaart de herinnering aan Berthe van Holland, echtgenote van Franse koning Philippe I,

Het kasteel van Philippe Auguste

De toren van de koningin Berthe

E-toren gerestaureerd van 1996 naar 1999

Bastion

die in 1091 werd verstoten en in 1094 stierf te Montreuil-sur-Mer. Volgens de legende is zij opgesloten geweest in deze toren.

4 De E-toren

In de XVe eeuw zijn de militaire architecten door de ontwikkelingen van de artillerie gedwongen nieuwe oplossingen te bedenken. Zij ontwikkelden een techniek waarbij grote hoeveelheden grond achter de muren worden gelegd, om deze zo beter bestand te maken tegen kanonschoten. Tevens werden de torens en de muren verlaagd om vijandelijke projectielen minder trefkans te geven. Verder werden de torens aangepast om er geschat op te kunnen zetten. De E-toren illustreert deze architectonische revolutie. Oorspronkelijk geheel van zandsteen en hoger, werd zij aan het eind van de XVe eeuw verlaagd en daarna gedeeltelijk herbouwd in baksteen.

5 De bastions van de citadel

Italiaanse architecten losten het probleem van de artillerie definitief op door de uitvinding van het bastion. De holle, ronde torens werden vervangen door gemetselde, vijfhoekige met aarde gevulde verdedigingswerken; met daarbovenop kanonnen. Tussen de bastions bevinden zich de middenwallen, die zij met hun kruisvuur beschermen. De hoekige bouw van de bastions loste het probleem van de dode hoeken op. Vanaf nu staat de vijand blootgesteld aan geweervuur, ongeacht de plaats waar hij zich bevindt.

In de XVIe eeuw, waarin de grens met de Spaanse Nederlanden zich op slechts 10 kilometer van Montreuil bevindt, laat koning Charles IX (1550-1574) de verdediging van de stad verbeteren. In 1567 laat hij de citadel met vijf bastions bouwen. De stervorm ervan weerspiegelt de laatste ontwikkelingen op defensief terrein. De noodpoort, gebouwd aan het uiteinde van het bastion liggend tegenover de stadspoort in de toren van koning Berthe, bood een uitweg naar het platteland ingeval van een aanval op de stad.

Witte toren

Weergang

Zoals alle citadellen uit die tijd, is de kern ervan omringd door losse, vooruitgeschoven stellingen. Deze hadden tot doel de opmars van de aanvallers af te remmen en het oversteken van de droge slotgracht te vertragen. Bovenop de buitenzijde van de slotgracht bevond zich een beschutte weg, waar vanaf de met musketten bewapende verdedigers het glacis beschermden. Dit is het schuin oplopende terrein rondom de citadel.

6 De witte toren

Deze toren dankt zijn naam aan zijn witte kalksteenmuren. De toren behoorde oorspronkelijk tot de stadsmuren, maar is later bij de citadel getrokken. Bij de herbouw rond 1500 behield de toren haar zandstenen, van schietgaten voorziene basis uit de XIIIe eeuw. De benedenverdieping met spitsbooggewelven illustreert de aanpassing aan de nieuwe verdedigingstechnieken. De verticale schietgaten hebben hier plaatsgemaakt voor ronde voor kanonnen, met daarboven een waarnemingspost. Op de bovenverdieping beschikt het wachthuis, dat bekrond wordt door een puntig dak, voor een aangenamer verblijf over enige vensters en een schoorsteen.

7 De weergang

De aanleg van de weergang in de XVIe eeuw maakte de verlaging van de torens van het koninklijk kasteel noodzakelijk. De weergang wordt ondersteund door een serie massieve baksteenbogen. Hoewel zonder veel verdedigingswaarde in de moderne tijd, maakte hij wel de snelle verplaatsing van troepen aan de noordzijde mogelijk. Door zijn hoge positie t.o.v. de omgeving maakte hij het ook mogelijk aanvallen aan te zien komen. Vanaf de weergang ziet met de vuurtoren van Le Touquet, de kuststeden, de windmolens van Widehem, de rivier de Canche, het Kartuizerklooster van Notre-Dame des Prés in Neuville-sous-Montreuil en het woud van Hesdin.

Arsenaal

8 De kazematten

Gelegen in de boezem van een bastion bestaan de kazematten uit vijf naast elkaar gelegen zalen met tongewelven. Iedere zaal bestond uit twee niveaus, gescheiden door een verplaatsbare vloer. Deze vloer is nu niet meer aanwezig. Via schietgaten werd de omliggende droge gracht verdedigd. Boven de schietgaten bevindt zich een luchtgat, waardoor de kruitdamp kon wegtrekken.

Louis Philippe I gaf in 1844 het bevel tot de aanleg ervan, omdat hij een Pruisische aanval op Frankrijk vreesde. Tijdens de Eerste Wereldoorlog herbergde de citadel van 1916 tot 1919 de communicatiepost van het Engelse hoofdkwartier op het vaste land van Europa.

9 Het arsenaal

De citadel van Montreuil beschikte over een arsenaal, een gebouw waarin wapens en ander militair materieel werd bewaard.

10 De kapel

De uit de XVIIe eeuw stammende kapel is in 1764 verbouwd. Dit rechthoekige gebouw is voorzien van een neo-klassieke gevel.

11 Het kruithuis

Het kruithuis is rond 1670 gebouwd naar het model dat Vauban gebruikte in de Alpen en met name bij Mont-Dauphin. Het kruithuis is omgeven door een afscheidingsmuur, met daarin een toegangspoort met een wachthokje. Het eigenlijke kruithuis wordt geschoord door negen zware steunberen met daarin een doorgang. Het gewelf is erg hoog en is bedekt met aarde, waarin granaten kunnen inslaan zonder te ontploffen. De vloer is verhoogd om optrekkend vocht te vermijden.

Dit document is tot stand gebracht door de dienst Animatie Erfgoed en Musea van Montreuil-sur-Mer en Katrien COFFE. De oorspronkelijke vertaling is bewerkt door Jan VLEK.